

HILAS

STŘEDISKA ČESKÉ REFORMACE

V TELČI A VELKÉ LHOTĚ u Dačic

15

2010

Vydává pro informaci svých členů
VERITAS

historická společnost pro aktualizaci
odkazu české reformace, o. s.

Zprávy ze sídla historické společnosti VERITAS v Telči a v Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě u Dačic

V den Husova svátku 6. července 2010 vystoupili čtyři mladí lidé (většinou účinkující z Betlémské kaple v říjnu 2009) ve Velké Lhotě v horním kostele Evangelického tolerančního areálu s pásmem „Poselství stále živé – Mistr Jan Hus promluví ústy mladé generace“. Pásmo sestávalo z přímých Husových výroků; jednotlivé citace byly proloženy reprodukcí písní vztahujících se k danému tématu.

9. až 16. července se konalo v Telči pracovní soustředění členů VERITAS, o jehož průběhu informuje samostatný článek.

V sobotu 4. září bylo tentokrát Putování do Velké Lhoty spojeno s otevřením telčské pobočky Informačního centra (IC) Synodní rady ČCE za účasti představitelů FS ČCE ve Velké Lhotě i starosty obce Volfířov, k níž Velká Lhota přísluší. Při této příležitosti zazněly dvě přednášky, a to o vývoji architektonického typu toleranční modlitebny (doc. dr. E. Melmuková) a o dřevěných krovech tolerančních modliteben i jiných staveb (Ing. J. Bláha, Ph.D.; po jeho přednášce následovala i velmi názorná instruktáž přímo u krovu horního kostela). Zdařilé odpoledne bylo zakončeno skutečným putováním částí trasy naučné stezky Cesta valdenské a české reformace, kdy účastníci sami interaktivně hledali a nalézali další podnětné informace (dr. P. Melmuk, Th.D.).

*Koordinátorka projektu Dědictví reformace
J. Haluková ve Velké Lhotě 4. 9. 2010*

Informační centrum projektu Dědictví reformace v Telči v kostele sv. Ducha

V sobotu 11. září bylo za účasti představitelů FS ČCE v Telči a starosty i místostarostky města Telče oficiálně otevřeno i vlastní IC v kostele sv. Ducha v Telči. Všechna IC (kromě Telče s pobočkou ve Velké Lhotě ještě Praha, Brno, Západočeský lázeňský okruh – Mariánské Lázně, Karlovy Vary a Františkovy Lázně, a konečně Herlíkovice s pobočkou ve Vrchlabí) byla zřízena jako jeden z výstupů grantového projektu SR ČCE „Zachování odkazu památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti“. Gotický kostel sv. Ducha (roku 1922 zakoupen a citlivě rekonstruován českobratrskými evangelíky v Telči) je pro takové IC velmi vhodným objektem. Stojí v místě nejstaršího osídlení města, těsně vedle románské strážní věže a má ve svém inte-

riéru kromě podrobných informací ze své historie i další zajímavou trvalou výstavu „Husitství ve své vlastní výpovědi“.

V polovině měsíce září byla provedeno termosanace krovu horního kostela ve Velké Lhotě, aby byla zničena populace dřevokazného brouka tesaříka, včetně jeho larev. Doufáme, že tato velmi potřebná akce bude mít žádoucí úspěch. ■

(Foto v textu: R. David)

Konference evropských protestantských muzeí v Torre Pellice (Itálie) 29. 4. až 2. 5. 2010

XXV. Konference protestantských muzeí, 20. evropské setkání

Letošní Konference evropských protestantských muzeí se konala na stejném místě jako roku 1991 první z řady evropských setkání, a to v severní Itálii v Torre Pellice, ve Valdenském centru (komplex pěti budov tvořící působivý celek). Jednání se soustředilo na hodnocení existence protestantských muzeí v současné Evropě. Podkladem diskuse v prvním bloku byla otázka evropské identity z různého zorného úhlu (protestanté, římsští katolíci, židé). V úvodu debaty zazněly přednášky představitele kultury provincie Turín Uga Perone, profesora soudobé historie na turínském univerzitě Fabia Levi a nestora valdenských historiků Giorgia Tourna (posledně jmenovaný spolupracoval dlouhá léta při zkoumání valdenské minulosti s nejvýznamnějším znalcem této problematiky u nás prof. Amedeo Molnárem).

Další blok byl věnován významu protestantských muzeí v současné společnosti, jejich organizaci a poslání. Kromě připravených příspěvků účastníků z Itálie, Francie, Maďarska a Německa byly mnohé další informace podány přímo v plénu. Při této příležitosti zazněla z úst doc. E. Melmukové i zpráva o činnosti historické společnosti VERITAS; dobře byla využita možnost představit celému shromáždění některé konkrétní výstupy z naší práce – na prezentaci těchto materiálů se podíleli přímo všichni čtyři členové naší delegace (P. Melmuk, E. Melmuková, E. Turková, Ž. Vobrová).

Po bohoslužbách v Torre Pellice (v pozadí budova muzea a valdenského kulturního centra)

Serre, valdenská modlitebna (templ)

Jako vždy byly součástí konference i cesty za poznáním památných míst a muzeí pořadatelského regionu, v tomto případě tzv. valdenských údolí. Prohlédli jsme si historické temply (modlitebny), jeskyni, kde se scházivali valdenští v dobách pronásledování, památník v Chanforanu, kde se valdenští rozhodli připojit v 16. století k reformované církvi a další místa, jejichž výpovědní hodnota obohatila naše vnímání nepočetné, ale aktivní a nepřehlédnutelné valdenské komunity. Přímou v Torre Pellice jsme navštívili archiv valdenské církve a velmi názorně upravenou novou muzejní expozici.

Rozloučili jsme se v neděli po bohoslužbách a při návratu domů jsme navštívili ještě své kraje v Pinerolu, kde jsme si mohli prohlédnout i tamní zajímavý templ.

Prali, detail interiéru staré valdenské modlitebny (templu), dnes muzeum

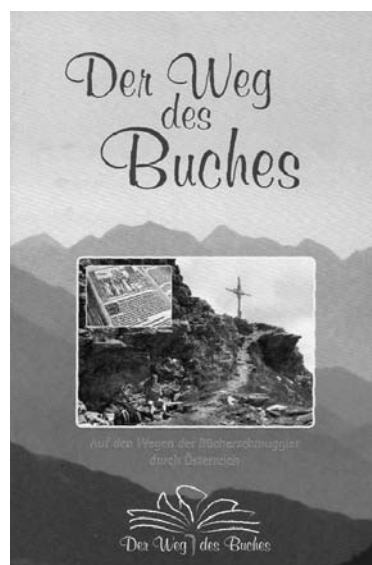
Evangelické muzeum v Horních Rakousích a další aktivity v této rakouské zemi

Cestou do Torre Pellice navštívili členové VERITAS také Evangelické muzeum v Rutzenmoos v Horních Rakousích. Toto velmi zajímavé muzeum vzniklo na počátku 21. století v bývalé školní budově tolerančního sboru. V roce 2010 se dostalo do širšího povědomí díky Hornorakouské zemské výstavě s tématem „Renesance a reformace“, která se koná v období 28. 4. až 7. 11. 2010 v několika především zámeckých objektech a přibližuje dobu 16. století široké veřejnosti.

V souvislosti s výstavou zaslouží zmínku i dvoukilometrová „Cesta reformace ve Wallern“ (jde rovněž o toleranční sbor). Kromě této krátké trasy však velkou částí Rakouska prochází také „Cesta knihy“, dlouhá více než 500 km, rozdělená do 29 denních etap. Na této trase je možné jít ve stopách kolportérů knih, zejména biblí, ze 17. a 18. století.

Evangelické muzeum Rutzenmoos (Horní Rakousy)

Letáček k „Cestě Knihy“

Zpráva z valné hromady konané 15. května 2010 v Praze

V úvodu letošní volební valné hromady, které se zúčastnilo 17 členů a 1 host, jsme nejprve vzpomněli na zesnulou členku VERITAS Jaroslavu Libochovicovou, někdejší dlouholetou revizorku účetnictví naší společnosti. Zprávu o činnosti VERITAS a proběhlých pravidelných i nepravidelných akcích podal jednatel Mgr. Miroslav Soukup. Přečtena byla i účetní zpráva a Ing. Ivan Herynk přednesl zprávu o revizi hospodaření za rok 2009. Všechny zprávy byly následně schváleny.

Mezitím proběhla tajná volba členů výboru, uskutečněná na základě kandidátky sestavené dosluhujícím výborem. Dle stanov nadpoloviční většinu hlasů získali a členy výboru pro období 2010–2012 se stali tito členové VERITAS (abecedně dle příjmení a bez titulů): V. Dlouhý, B. Kobrle, J. Kobřlová, E. Melmuková, P. Melmuk, M. Soukup ml., Ž. Vobrová. Výbor tak začal pracovat ve složení oproti minulému období jen minimálně obměněnému. Jeho dlouholetou zasloužilou členku ses. Mgr. Libuši Masarovou vystřídala manželka br. Kobrleho ses. PhDr. Jana Kobřlová z Prahy. Jako náhradníky výboru zvolila valná hromada opět J. Dlaska, Martu Soukupovou a E. Turkovou (všechny s tímž počtem hlasů, přičemž valná hromada svolila, že se dotyční na pořadí nástupu na uprázdněné místo do výboru v případě potřeby mezi sebou domluví). V revizní komisi se uvolili pracovat (a dostali k tomu od valné hromady i mandát) J. Kafková a I. Herynk, oba z Pardubic. Valná hromada dále na návrh ses. moderátorky Melmukové jmenovala ses. Masarovou čestnou členkou výboru. Pověřeným správcem naučné stezky Cesta valdenské a české reformace zůstal i nadále br. Z. Kuklík. Vedoucím MO VERITAS v Pardubicích byl opět jmenován br. Dlouhý, pověřeným pracovníkem pro Slovensko br. M. Fajmon. Valná hromada schválila nové právo výboru nerušit členství ve VERITAS členům starším 85 let (popř. i prokazatelně nesolventním v jakémkoliv věku) ani po třech letech soustavného neplacení členských příspěvků (vyplývá ze stanov). Poprvé se na valné hromadě schvalovaly i vnitřní směrnice VERITAS. Povinnost vydat dvě z nich – Zásady hospodaření a Účtovou osnovu – stanovuje zákon o účetnictví. Byly vypracovány výborem a valná hromada je po připomínkování schválila. Ani jedna z nich neobsahuje žádné konkrétní jméno činovníka, tzn. obě jsou obecně platné a použitelné i v budoucích funkčních obdobích bez nutnosti novelizace. Třetí směrnice, nazvaná Pověření, naproti tomu naopak obsahuje mj. i jména konkrétních členů, kteří jsou zodpovědní za věci, které stanovují stanovy a obě další směrnice. Tuto směrnici budeme muset novelizovat minimálně po každých provedených volbách.

Přítomní si nadále vyslechli zprávu o činnosti Kruhu českých duchovních tradic, Konferenci evropských protestantských muzeí v Torre Pellice, informaci o Hornorakouské zemské výstavě renesance a reformace, o o. s. Evangnet a internetových stránkách VERITAS, jejichž webmasterkou je letos se. T. Provazníková.

Jako zvláštní bod byla zařazena problematika knihy Encyklopedie kostelů... z pera doc. Z. Nešpora, již kritizovala ještě před jejím vydáním už loňská valná hromada. Ses. Melmuková uvedla příklady závažných pochybení v textu vybraných hesel. Většina přítomných podepsala protestní dopisy adresované Synodní radě ČCE a jednateři nakladatelství Kalich. Dopisy byly odeslány až po doplnění přílohy s příklady chyb a jejich opraveného znění u hesel Telč, Slavonice, Velká Lhota u Dačic a Praha Smíchov. (Příloha se sestavovala během léta a dopisy byly proto odeslány až v září.)

V závěru zasedání ses. moderátorka informovala o projektu „Zachování památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti“, který zahájila ČCE. Valná hromada vyjádřila souhlas s tím,

aby VERITAS nabídla projektovému týmu jmenovanému Synodní radou ČCE pomoc svými odbornými zkušenostmi. Sestra Melmuková přednesla referát Vymezení základních typů reformace a našeho vztahu k nim, přičemž využila sborník z konference Život v Evropě ve vzájemném respektu, konané v Telči v roce 2009. ■

Protestní dopis členů VERITAS shromážděných při valné hromadě 15. 5. 2010 v Praze, adresovaný Synodní radě ČCE a jednateři nakladatelství Kalich br. Plzákovi

Nedomyšlený počin (Zásadní poznámky k publikaci Zdeněk R. Nešpor: *Encyklopedie moderních evangelických a starokatolických kostelů Čech, Moravy a českého Slezska*. Praha 2009.)

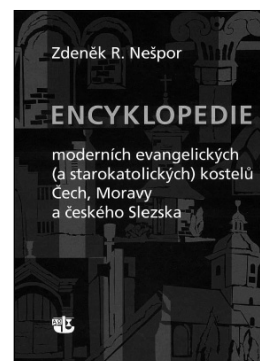
Encyklopedický přehled konkrétních, přísně srovnatelných informací týkajících se některých církví v České republice by byl nepochybně přínosem pro všechny zájemce, ať odborné či laické. Tím více je škoda, že takovým přínosem uvedená kniha není, ba ani být nemůže, a to z principiálních důvodů. Proto se v tomto vyjádření nebudeme zabývat jednotlivými chybnými údaji (to učinil náš jednatel na příkladu Lysé nad Labem už v květnu 2009 a na přiložených příkladech týkajících se Prahy Smíchova, Slavonic, Telče a Velké Lhoty u Dačic tak činíme nyní), ale celkovým pojetím a způsobem zpracování publikace.

Chybný a matoucí je už sám titul, není přesně určen předmět encyklopedie a už tím vzniká informační šum. Co jsou to „moderní kostely“? Gotické a renesanční stavby, toleranční modlitebny, sborové domy víceúčelového typu a další stavby, zahrnuté bez ladu a skladu do pojmu „moderní kostel“? Přesný titul by tedy musel znít: *Encyklopedie bohoslužebných budov evangelických církví a církve starokatolické, oficiálně uznaných v letech 1782–1918 na území Čech, Moravy a Českého Slezska*. V tomto případě by se encyklopedie musela soustředit pouze na stavby. Pokud by připomínka církví měla být širší, musel by tomu titul znovu přesně odpovídat, jeho začátek by zněl: *Encyklopedie středisek (včetně bohoslužebných budov)...* a dále jako v prvním případě. Muselo by samozřejmě jít o všechny oficiálně potvrzené církve z dané doby, tedy i o Jednotu bratrskou. V obou případech by se musela změnit předmluva.

Kapitola Vývoj moderního českého evangelictví a starokatolicismu by se pod novým odpovídajícím názvem Vývoj struktury středisek evangelických církví a církve starokatolické v daném období musela soustředit opravdu pouze na vývoj vnější struktury církví, a to od roku 1782. Říká-li autor v dosavadní Předmluvě (s. 7), že „Encyklopedie si v žádném případě neklade za cíl ukázat vnitřní život sledovaných církví, jejich teologii nebo náboženské představy,“ je třeba to také důsledně dodržovat.

Kapitolu *Architektura evangelických kostelů a modliteben* pokládáme za věcnou, nevyžadující tedy další připomínky.

Encyklopedická část by se musela omezit na přesné a ověřené informace, kdy středisko vzniklo či zaniklo, resp. kam bylo přerazeno, a co se dělo se stavbami, které získalo. Provedení takové práce je velmi obtížné a vyžaduje dostatečnou časovou rezervu. Je vyloučeno ji s úspěchem provést bez důkladného ověření fakt na lokální bázi, pouze na základě urychleného oslovení náhodných informátorů nebo výpisů časopiseckých článků vesměs staršího data.

Daného nebezpečí jsme si byli vědomi ještě před vydáním knihy v květnu 2009 a žádali jsme proto o pozastavení edice a revizi celé publikace. Když nyní přesto vyšla, nezbyvá než litovat promarněné příležitosti vydat dílo nejen pěkně vypravené, ale také seriózní a přesné. Informací zde uváděných je možné užívat s velkou obezřetností a neváhat s jejich důkladným ověřováním, aby nedocházelo k matoucím omylům, kdy by se chyby dalším nekritickým opakováním stávaly virtuální realitou.

Litujeme, že zmíněné nedostatky nerozpoznal ani recenzent úvodní kapitoly a encyklopedické části.

Přílohy dopisu: 1. Příklady chybného zpracování (4 lokality); 2. „Technické“ chyby vyskytující se v publikaci obecně.

(vlastnoruční podpisy většiny přítomných)

Jmenované přílohy protestního dopisu naleznete v Příloze A tohoto čísla Hlasu. Pro úsporu místa je v příloze A dokumentováno jen heslem Slavonice. Dopisy byly samozřejmě odeslány se všemi v textu dopisu zmíněnými opravenými hesly.

389. výročí popravy 27 představitelů českého stavovského odboje na Staroměstském náměstí v Praze 21. 6. 2010

Důstojné a pietní připomenutí výročí Staroměstské popravy bylo zahájeno jako obvykle ve zcela zaplněném kostele sv. Mikuláše. K letošnímu 410. výročí první veřejné pitvy v českých zemích, provedené jedním z popravených, Janem Jesenským, pronesla M. L. Neudorfllová následující přednášku.

Jan Jessenius – lékař a politik

■ **Marie L. Neudorfllová, Ph.D.** (Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, v.v.i.)

Mezi 27 popravenými stavy, vůdci na Bílé Hoře poraženého stavovského povstání proti katolickým Habsburkům, byl i slovenský lékař, humanista působící v cizině a poté v Praze, Jan Jessenius (1566–1621), osobní lékař císaře Rudolfa II. a Matyáše, a po určitou dobu rektor Univerzity Karlovy.

Jan Jessenius žil v době silného vlivu humanismu a reformace, s jejich ideou, že je v lidských silách více přispívat k úrovni lidí znalostmi, pozitivní prací, vzájemnou komunikací ve vlastním jazyce – k úrovni rozumové, mravní, sociální, k úrovni jejich zdraví. Jako lékař se Jessenius snažil poznat a pochopit lidské tělo – bez znalostí jeho stavby a funkcí nebyla možná důkladná péče o zdraví, o prevenci nemocí, o léčení chorob. Jeho první veřejnou pitvu mrtvého člověka je možno chápat jako veřejnou vzdělávací akci – aby lidé nežili v předsudcích, fatalisticky, ale naopak, aby rozuměli svému tělu a dovedli se o něj starat.

Katolická církev hleděla na aktivity „vědců“ s velkou nelibostí. Cítila se ohrožena ve své moci nad myšlením lidí, používala znalosti daleko více proti lidem než k jejich prospěchu. Mocní se neštíteli i nejkrutější fyzické likvidace těch, kteří přicházeli s poznatky o světě, jež neladily s církevní interpretací světa a života. Snad opravdu věřili, že svou moc mají od Boha a že nižší třídy byly stvořeny k tomu, aby sloužily jejich luxusu. I kněží, kteří netajili svou víru v nadání a schopnosti lidu, za své přesvědčení trpěli.

Katoličtí Habsburkové od začátku své vlády v Českém království považovali protestantismus většiny obyvatel Českého království za kacířství. Lid v království vnímali pouze jako zdroj daní, bohatství a levné pracovní síly a postupně osekávali jeho práva. Omezování práv horní zamožné vrstvy bylo hlavním důvodem ke stavovskému povstání roku 1620 proti Habsburkům. Bylo tragédií odboje, že si česká protestantská šlechta dostatečně neuvědomovala důležitost středních vrstev pro svůj odboj, pro zachování legitimních práv českého království i pro úroveň jeho obyvatel.

Výsledkem odboje byla Bílá Hora, konec v Evropě naprosto unikátní náboženské tolerance, úsilí o vzdělání celé společnosti, vyhnání 30 tisíc protestantských rodin střední vrstvy z Českého království, konfiskace jejího majetku. Výsledkem byla také násilná rekatolizace, nemilosrdná náboženská netolerance, obecná nevzdělanost a kruté nevolnictví, trvající přes dvě stě let. Český národ byl oloupen o výsledky své staletí trvající práce a sražen na kolena nelidskými prostředky. Pomýšlelo se i na jeho likvidaci. Nová cizácká katolická šlechta, která získala svůj majetek v zemi za desetinu jeho ceny, potřebovala však levnou pracovní sílu, a po třicetileté válce zbylo v českém království ze dvou a půl milionu obyvatel sotva půl milionu. Neblahá tradice českého národa jako levné pracovní síly ve prospěch cizích zájmů, přílišné podléhání politické reprezentace cizím tlakům na úkor úrovně vlastního národa, ať v důsledku politické nevzdělanosti, morální slabosti, či vypočítavosti, se, bohužel, stala poměrně silnou tradicí českých dějin, která čeká na historické zpracování.

Od 15. století je základem pozitivní demokratizační tradice českého národa reformační úsilí, důraz na vzdělání, důkladné znalosti, včetně těch, jejichž symbolem byl Jan Jessenius. Moderními slovy touto tradicí je obrana vědy, jako prostředku ke znalostem, k porozumění života, světa, ve kterém lidé žijí, k úrovni lidí. Nebylo náhodné, že od 15. století stoupal důraz na úroveň češtiny jako vzdělávacího a komunikačního nástroje. Také nebyla náhoda, že než byl Jessenius krutě a teatrálně popraven, byl mu vyrván jazyk jako symbol jeho intelektuálního působení a vlivu mezi studenty a veřejností.

V době, kdy Jan Jessenius působil, se začala rodit idea obecně lidské solidarity, založená ne na církevním náboženství, ale na víře v pozitivní intelektuální a mravní potenciál všech lidí, právo ho rozvíjet a právo se mezi sebou dorozumět o společných, důležitých záležitostech a zájmech. Do té doby právo se dorozumívat měla jen církev, panovník a šlechta, kteří však dávno opustili křesťanský princip, že bohatství na zemi je dost pro slušný život všech, ale ne pro luxus malých mocenských menšin, které mají silnou inklinaci si přivlastňovat bohatství na úkor slabších a většiny. Idea lidské sounáležitosti a solidarity se stala postupně nejvíce výrazná v rozvoji jednotlivých evropských národů. Národy byly komunitou, ve které lidé obecně dostali možnost vzdělání ve vlastním jazyce, možnost komunikace o společných potřebách, možnost vytvoření politické sféry přístupné všem.

To vše ohrožovalo tradiční roli úzké mocenské menšiny, která v obraně své moci a privilegií byla vždy schopna užívat i ty nejnelidštější prostředky, jak nám ukazuje osud Jana Jessenia, jeho druhů a mnoha ostatních. Solidarita mocných proti většině, na rozdíl od různě atomizované menšiny, je velmi výrazným prvkem lidské historie. Již od 16. století začalo být jasné, že účinnou obranou proti mocným, domácím i cizím, je vzdělaná veřejnost, vědoma si svých přirozených práv, a tím schopná kontrolovat mocenskou vrstvu s její inklinací užívat svou moc proti zájmům většiny.

V moderní době teprve vliv osvícenství, četné revoluce a vzdělanější národy ztlumily absolutistický vliv katolické církve, panovníka a šlechty a posunuly vývoj ku prospěchu většiny. Možnost všeobecného i odborného vzdělání, snadno dostupného všem, a postaveného na osvícenských a humanitních principech, je nejcenějším výdobytkem tohoto úsilí, nejcenějším výdobytkem celé naší civilizace. Tento výdobytěk se nikdy nesmí brát jako samozřej-

mý. Závisí na něm úroveň celé společnosti, vědy jako služby obecnému dobru, jako služby nikdy nekončícího procesu demokratizace. Péče o úroveň a dosažitelnost vzdělání je úkol nelehký, vyžadující jak mravní úroveň tak statečnost těch, kteří jsou za tuto oblast zodpovědní. To si uvědomovaly nejosvícenější hlavy od středověku do současnosti. V zájmu lidskosti je trvalou mravní potřebou nedopustit, aby ti, kteří svědomitě k důkladným a užitečným znalostem přispívají, nebyli nikdy, byť jinými prostředky, umlčeni jako Jan Jessenius a jeho druhové. ■

*Upraveno podle: Evangelický týdeník Kostnické jiskry 95, 2010, č. 19, s. 3.
ISSN 0139-505X*

15. pracovní soustředění historiků 9. až 16. července 2010

Stručné shrnutí 15. pracovního soustředění historiků v Telči

Do Telče se k letnímu týdennímu pobytu naplněnému nejen historickou prací sjelo celkem devět historiků různého věku (dva další jsou v Telči doma). Soustředění mělo charakter brigády s naučnou a volnočasovou náplní. Jako v předchozích letech pokračovala inventarizace knihovny VERITAS, drobné rekonstrukční a údržbové práce ve Velké Lhotě a také na trase naučné stezky. Účastníci pomáhali s pracemi na projektu „Zachování památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti“, do něhož byli jako konzultanti v červnu zapojeni ses. Melmuková, Vobrová a br. Soukup. Uskutečnila se také schůzka s Ing. Bláhou ohledně populace tesaříka krovového v dřevěném krovu a bednění falešné klenby horního kostela ve Velké Lhotě u Dačic. Hlavním naučným tématem byly ovšem rozhovory s křesťany různých tradic a z různých zemí o jejich víře a církvích s cílem sestavit „Přehled současných křesťanských směrů v ČR“ a provést následné porovnání se Slovenskem. Vzhledem k velkým horkům jsme nevynechali den bez koupání v některém z blízkých rybníků.

Všem účastníkům děkujeme za jejich nezištnou pomoc a ochotu (VERITAS pracovní soustředění historiků nedotuje – všichni účastníci s výjimkou osoby pověřené vařením si svůj pobyt i stravu plně hradí).

Nátěry panelů malého naučného okruhu v ETA ve Velké Lhotě u Dačic

Večerní rozhovor s přáteli z Římskokatolické církve

Výstupy hlavního tématu pracovního soustředění historiků

Kromě dalších aktivit [připravovaný projekt IC, údržba turistické cesty, informace o Konferenci evropských protestantských muzeí v Bad Karlshafen (2009) a Torre Pellice (2010), práce na knihovně VERITAS aj.] bylo hlavním programem letošního soustředění poznávání jednotlivých křesťanských tradic v České i Slovenské republice. Co se týče České republiky, mohli účastníci slyšet v průběhu několika večerů zasvěcené výklady týkající se tradice Římskokatolické církve, Církve československé husitské a Evangelické církve metodistické. Nešlo jen o přednášky, ale o věcné informace, které přešly brzy do rozhovoru o tom, v čem je specifikum té či oné křesťanské tradice.

Ve shrnutí jsme se společně zamysleli nad širším spektrem státem uznaných a registrovaných církví u nás. Nejpočetnější církví s mnoha tradičními prvky je u nás Římskokatolická církev. Dle statistik je u ní možno vidět postupný pokles členstva za cca 50 let z 6,7 mil na 2,7 mil. Dvěma církvemi s přibližně stejným počtem členstva jsou Českobratrská církev evangelická (navazuje na českou, ale i světovou reformaci, také je obdobně patrný trend úbytku tradičních členů) a Církev československá husitská (vychází z české reformace a katolického modernismu, úbytek členstva je ještě markantnější).

Další církve jsou u nás již méně početné. Značný pokles zaznamenala Církev řeckokatolická, která tvoří jistou unii s Římskokatolickou církví (hlavou obou je totiž římský papež). Pravoslavná církev sice zaznamenala ve druhé polovině 20. století úbytek, zajímavý je ale fakt, že po roce 1990 se tento pokles zastavil a pravoslavní zaznamenali i určitý přírůstek, což zřejmě souvisí i s přistěhováním pravoslavných občanů původem z východní Evropy. Kromě toho existují např. tři samostatné církve AV (augsburské vyznání = luteráni) odlišující se některými důrazy (Evangelická církev AV, Luterská evangelická církev AV a Slezská církev evangelická AV). Z anglosaského prostředí pocházejí po celém světě rozšířené, u nás však „malé“ církve – baptisté, metodisté, církev bratrská (bývalá jednota českobratrská, dříve svobodní reformovaní), jednota bratrská (ochranovská), adventisté (u těchto církví je kromě metodistů nepatrný přírůstek). Více roste vliv letničních církví, i když počet jejich členů nemá zatím příliš početní sílu. Vyrůstá ale také např. vliv výlučných Svědků Jehovových (ze 14 tisíc v roce 1991 na 23 000 v roce 2001), což se nezdá být příliš šťastným vývojem. Celkově se u nás uvádí 26 registrovaných církví či náboženských společností. ■

Zprávy a oznámení

Lukáš Pražský

■ **Bedřiška Jonášová**, členka VERITAS, Mladá Boleslav
(webové stránky: <http://jonasova.webnode.cz>)

Významný český teolog, pozdější biskup Jednoty bratrské a její nejvýznamnější vůdce. Narodil se kolem roku 1460, pravděpodobně v Praze. Studoval na pražské univerzitě a roku 1481 se stal bakalářem. Původně patřil ke kališníkům, ale už roku 1482 přestoupil k Jednotě bratrské, v níž získal postupně značný vliv.

Roku 1500 přišel do Mladé Boleslavi, byl tu bratřími zvolen biskupem a roku 1518 prvním starším. Zahájil intenzivní duchovní práci a to právě v době, kdy v Jednotě vrcholila vnitřní krize.

Bratři se názorově rozdělili zcela zásadně a sice na tzv. „Velkou stránku“, jejímž hlavním představitelem byl právě bratr Lukáš, a na „Malou stránku“ pod vedením štěkeňského mlynáře Jakuba z Uherského Brodu, která trvala na tradičních bratrských hodnotách tj. žít výhradně podle Bible, v naprosté chudobě, separovat se od společnosti a odmítat jakékoliv vzdělání. Lukáš naproti tomu absolvoval řadu cest do ciziny, do Francie, Turecka, Řecka a Itálie, aby získal přehled a rozšířil si znalosti.

Pokud jde konkrétně o cestu do Itálie hrál zde roli i důvod zdravotní. Lukášův bratr Jan Černý mu doporučil, aby se léčil ze své velmi bolestivé nemoci u italských odborníků. Jan Černý byl rovněž kněz, příslušník Jednoty a mimo to i významný lékař. Jako takový proslul především v Litomyšli a později hlavně v Prostějově. V prvních letech svého působení navazoval Lukáš Pražský styky i s tzv. valdenskými, ale brzy začal odmítat jejich negativní postoj ke vzdělanosti a kontaktům s vlivnými a bohatými lidmi. Pochopil, že Jednota bratrská, pokud má získat společenský vliv a působit na společnost, nesmí se od této společnosti izolovat. Zasloužil se především o překonání odporu mnoha prvotních bratří ke vzdělání a vytvořil v Jednotě předpoklady a podmínky pro přijímání členů i z vlivných a kulturně nejvyspělejších kruhů, včetně šlechty, což bylo do té doby nemyslitelné. Prosadil, že se členové Jednoty nemuseli po vstupu do ní vzdávat svého majetku a úřadů, jak bylo určeno v původních stanovách.

Lukáš Pražský byl neobyčejně plodným spisovatelem, přisuzuje se mu až 160 knih především samozřejmě náboženského obsahu. Za jeho působení se Jednota bratrská stala z okrajové sekty žijící na pokraji společnosti kulturní církví inteligence a vlastně duchovně vedla českou reformaci.

Zásluhou bratra Lukáše došlo i k rozkvětu Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi. Byl velkým milovníkem i tvůrcem poezie a církevního zpěvu, což dokázal mimo jiné i tím, že roku 1501 vyšel jeho zásluhou tiskem první český kancionál obsahující 21 písní, z nichž 11 bylo přímo od něj. Když později vydal Jan Blahoslav Šamotulský kancionál, uvádí v něm 102 dalších jeho písní. Lukáš napsal řadu projevů, ve kterých propagoval a vysvětloval zásady Jednoty bratrské a některé z nich byly napsány vyloženě na obranu Jednoty v dobách jejího největšího útlaku.

Když roku 1503 nastala nebezpečná protibratrská nálada, kterou podporoval i král Vladislav II., snažil se bratr Lukáš o slyšení u krále a věřil, že se mu podaří mu vysvětlit základní ideové myšlenky Jednoty, ale marně. Tehdejší mladoboleslavská vrchnost Jan ze Šelnberka se svou manželkou Johankou z Krajku jej v jeho snažení podporovali, ale tzv. Svatojakubský mandát roku 1508 udělal konec nadějím. Z Jednoty bratrské se stala pronásledovaná sekta bez jakéhokoliv práva na existenci. Brzy se stala situace pro bratry natolik neúnosnou, že se Lukáš rozhodl boleslavskou Karmel načas opustit a uchýlit se na blíže neurčené místo v našem kraji. Jednou z pohnutek k tomuto odchodu byl i ohled na tehdy již ovdovělou Johanku z Krajku, které nechtěl svou přítomností ve městě působit případné potíže ze strany krále. Město opustila i většina úzké rady a dalších bratrských kněží a všichni odešli na venkov, kde dál šířili myšlenky Jednoty. Lidské to bylo i životu nebezpečné. Stávalo se v těch časech, že mnozí bratři byli v různých částech země nepřátelskou vrchností i upalováni.

Smrt krále Vladislava v roce 1516 sice nezlikvidovala útoky proti bratrům, ale rozhodně je utlumila a umožnila Jednotě upevnit svoje postavení v očích veřejnosti. Lukáš a jeho spolupracovníci se vrátili do Mladé Boleslavi a roku 1518 byl zvolen sudím celého bratrstva a roku 1519 vydal bratrský zpěvník. Jako osobnost měl zcela zásadní význam pro kulturní i společenský rozvoj Mladé Boleslavi na přelomu 15. a 16. století.

Bratr Lukáš v zájmu Jednoty nepřetržitě psal. Jeho díla vznikala především jako obhajoba jeho víry. V roce 1521 vydal spis „O pokání“, v roce 1524 „Spisy o spravedlivosti“ a spis „O puvodu Jednoty bratrské“, vydaný roku 1527. V tom čase však byl už velmi nemocný.

Biskup Lukáš Pražský zemřel v Mladé Boleslavi 11. prosince 1528 ve tři hodiny ráno a 12. prosince byl pohřben v karmelském klášteře. Na Karmeli byla pohřbena i řada dalších významných členů Jednoty bratrské, protože mnozí z nich pohlíželi na Mladou Boleslav jako na jakousi bratrskou „zemi zaslíbenou“ a staří bratři i z jiných míst si přáli být zde pohřbeni. Bohužel v neblahé době protireformace byly tyto hroby zničeny. ■

Zachovaná hvězda ze svatozáře P. Marie

V listopadu 2009 zaslal historické společnosti VERITAS Vladimír Šolc z Prahy několik fotografií památky, kterou chová v úctě jako vzpomínku na svého dědečka Antonína Šolce. Ten byl členem a dlouholetým generálním tajemníkem Československé strany národně socialistické a za ni také senátorem Národního shromáždění od roku 1925. 3. listopadu, v sedmý den svobodné Československé republiky, byl přítomen manifestaci na Staroměstském náměstí v Praze, při níž žižkovští hasiči vedení Františkem Sauerem strhli tzv. mariánský sloup, symbol pobělohorského národního a náboženského útlaku. Z manifestace si domů na památku přinesl A. Šolc jednu hvězdu ze svatozáře P. Marie, která mu spadla k nohám. Rodina jeho potomků ji přechovává zavěšenou na trikoloře přes zapaspartovanou fotografii sloupu, jako památku na bouřlivé dny vzniku republiky a na svého slavného předka. (Pro zajímavost další člen

této rodiny, dr. Vladimír Šolc, syn Antonína Šolce, spoluzaložil po roce 1989 Klub dr. Milady Horákové. Vladimír Šolc nám sdělil, že se ze sochy P. Marie zachovaly pouze dvě hvězdy ze svatozáře, ta jejich a ještě druhá, kterou vlastní Společnost pro obnovu Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze. Fotografie hvězdy v držení rodiny Šolcovy zde rádi s jeho souhlasem zveřejňujeme. ■

O čem mj. jednal výbor VERITAS 15. 5. a 11. 7. 2010

- Na ustavujícím zasedání nového výboru VERITAS 15. 5. 2010 byli zvoleni činovníci VERITAS pro funkční období 2010–2012. Moderátorkou byla opět zvolena dosavadní moderátorka ses. doc. PhDr. Eva Melmuková a jednatelem opět dosavadní jednatel br. Mgr. Miroslav Soukup. Pokladní a účetní zůstala rovněž i v novém období osvědčená náhradnice výboru ses. Bc. Marta Soukupová.
- Navázali jsme spolupráci s členem VERITAS Mgr. Ladislavem Židoněm, který provozuje nakladatelství a tiskárnu VERBUM Publishing. Zaměřuje se především na odbornou historickou a religionistickou literaturu a pro různé korporace zajišťuje i výrobu klientských titulů (knihy „na klíč“). Je ochoten se v budoucnu zhostit vydávání našich publikací VERITAS za pro nás zvýhodněných podmínek.

- Tři staré knihy z knihovny VERITAS (původně jen lepené) jsme také nechali svázat, aby při další manipulaci s nimi nedošlo k jejich poškození. Knihovna byla v létě také obohacena některými knižními dary, mezi nimiž vyniká obzvláště pět nových sborníků k moderním slovenským dějinám (např. o M. Hodžovi), které přivezl br. Fajmon ze Slovenské národní knihnice. VERITAS na oplátku odeslala do SNK publikace ze své produkce a některé další hodnotné odborné tituly.
- Do VERITAS přistoupili v uplynulém období tři mladí členové, zájemci o historii, všichni z ČCE. Doufáme, že budou pro naši činnost obohacením, že se jim v naší společnosti zalíbí a že se do činnosti i aktivně zapojí.
- Při vydávání našich periodik (jarního Informačního bulletinu a podzimního Hlasu) jsme od roku 2010 využili nabídku spolupráce s panem Michalem Nedělou, který nyní ochotně i naše časopisy připravuje k tisku, aniž by nám za tuto službu něco účtoval. Využíváme tento způsob k vyjádření svého poděkování a vděčnosti.
- Během jara a léta pokračovalo také posudkování učebnic pro ERC. Br. Jednatel vypracoval vyjádření k učebnici literatury a čítanku pro SŠ a učebnici Dějepis 8, obě z nakladatelství FRAUS. Ses. Masarová (s technickou pomocí ses. Vobrové) sestavila posudek k učebnici Dějepis pro 9. ročník ZŠ z nakladatelství Nová škola. Ses. Melmuková posudkovala učebnici aplikované etiky pro 4. a 5. ročník ZŠ z nakladatelství ALTER.
- S učebnicemi souvisí i schůzka, která proběhla za účasti ses. moderátorky a br. jednatele 21. 6. 2010 v sídle Ekumenické rady církví s její vedoucí tajemnicí ses. Zálabovou. Hlavním bodem jednání bylo vyjasnění podmínek další spolupráce a podpis dohody na další období. ERC mezitím reaktivovala svou Školskou komisi a oba naši statutárové byli na její příští zasedání pozváni, aby se představili a pohovořili o problematice posudkování.
- Jarní úklidovou brigádu ve Velké Lhotě u Dačic provedli v dubnu ještě před sezónou jako obvykle místní členové VERITAS a další příznivci naší činnosti z regionu.
- V ETA ve Velké Lhotě historikové v létě natřeli kovové části vývěsních skříněk malého naučného okruhu. Panely do nich byly nově vytištěny, zalaminovány a upevněny pomocí silných magnetů. Kovové patky panelů naučné stezky (původně natřené jen šedou základovou barvou) se během soustředění historiků také dočkaly nátěru hnědým krycím emaillem.
- Majiteli horního kostela, farnímu sboru ČCE ve Velké Lhotě u Dačic, jsme doporučili termosanaci populace dřevokazného brouka tesaříka v krovu a bednění falešné klenby. Termosanace (ohřátí trámů na teplotu, která zahubí všechna stádia brouka i uvnitř velkých trámů) byla v září provedena a šíření škodlivého hmyzu tím pozastaveno. V nejbližší době bude ještě třeba provést preventivní opatření zamezující či ztěžující opětovný nálet škůdce, a vyměnit nejpoškozenější části krovu.

Internetové stránky VERITAS v létě 2010

Webové stránky jsou v roce 2010 pod správou ses. Terezy Provazníkové. Jejím přičiněním byla do sekce Kruh českých duchovních tradic přidána nově dokončená tradice doby pobělohorské. Na stránky přibýlo i jarní číslo Informačního bulletinu ke stažení pro všechny zájemce. V červenci byla rozšířena stránka věnovaná tzv. „mariánskému“ sloupu na Staroměstském náměstí o fotografii hvězdy ze svatozáře P. Marie stojící na vrcholu sloupu. Hvězda se dochovala od stržení sloupu v rodině Vladimíra Šolce, který nám zaslal její fotografii. Po pracovním soustředění historiků umístila webmasterka na web aktualizovaný a opravený katalog knihovny VERITAS. 29. 9. 2010 byla spuštěna zcela nová sekce o naučné stezce „Cesta valdenské a české re-

formace“, která se nachází na pomezí jižních Čech a jihozápadní Moravy. V anglické jazykové mutaci byly provedeny jen drobné aktualizace.

Dne 28. 9. 2010 dosáhlo počítadlo webových stránek hranice 52 000 unikátních návštěvníků (dle IP adresy, počítáno od 30/5/2002). V září se po prázdninovém poklesu (na cca 550) vrátil počet návštěvníků za měsíc k přibližně tisícovce (965), tzn. více než 32 denně. Čtenáři na stránky pochází ze 70 % z tuzemska, číselné IP adresy a adresy obsahující americké domény .com (komerční) a .net (síťové) má dohromady přes 20 % čtenářů. Mezi uživateli ze zahraničních států vévodí dlouhodobě Slováci (cca 2 %). Nejžádanější sekci je tradičně Kruh českých duchovních tradic (také proto, že je nejrozsáhlejší a je na něj z Wikipedie nejvíce odkazů). Přízní návštěvníků se těší také Edice tolerančních přihlášek a sekce o staroměstské popravě. ■

Upozornění na nové publikace

- **Jiří Just, Zdeněk R. Nešpor, Ondřej Matějka et al.: Luteráni v českých zemích v proměnách staletí.** Praha 2009, ISBN 978-80-903632-8-1

Práce tří autorů (místo Z. R. Nešpora měl jeho časový úsek původně zpracovat Ondřej Macek) si vytýčila nesnadný úkol: zachytit mnohohrstevnou a nestejnorodou historii luteránů v českých zemích od počátku 16. století prakticky dodnes. Přesný předmět souboru však není dostatečně zřetelně formulován. Jde o organizované církevní útvary? O myšlenkový kvas, nálady, výměnu názorů? Jde o způsoby bohoslužebné praxe? Z uvedeného jasně vyplývá, že publikace nemůže mít jednotný, systematicky informující charakter.

Také autoři jsou rozdílní a velmi odlišná jsou jednotlivá zkoumaná období. Jiří Just nastiňuje situace v „zlatém věku“ reformace v 16. století; je si vědom toho, že pro toto období neexistuje v širším geografickém měřítku taková institucionální jednota luteránů, která by umožňovala přehlednější a souvislejší sledování jejich osudů. Zdeněk R. Nešpor opakuje své již tradiční názory o pobělohorské, předtoleranční a toleranční době se zřetelným zájmem o způsob postupné konfesionalizace luterské církve povolené tolerančním patentem. Ondřej Matějka zkoumá problematiku života luteránů v době rovnoprávnosti od roku 1861 převážně z hlediska sociologických přístupů vzhledem k zvláštnímu postavení „menšiny v menšině“.

Závěrečná kapitola (Z. R. Nešpor et al.) shrnuje další velmi různorodý vývoj různých aktivit luterských církví a luteránů obecně do současnosti, včetně snahy o renesanci luterských tradic v České republice.

- **Listy M. Jana Husa (audiokniha na CD ve formátu MP3).** Nakladatelství Petr Kopecký, Lysá nad Labem 2010, celková stopáž 6:00 hod.

Audiokniha zahrnuje celkem 70 listů Mistra Jana Husa (včetně latinských v překladu do češtiny od prof. Bohumila Ryby). Listy čte herec Jiří Hanák. Dopisy jsou rozděleny do tří částí – z Prahy, vyhnanství a Kostnice. Hus v nich vykreslil zejména svoji duši, ale i tíhu řady rozhodnutí, v posledních i zkušenosti z koncilu a náladu blížícího se konce. Dopisy jsou doplněny krácenou přednáškou

prof. Josefa Pekaře O době husitské a řeči Tomáše Garrigue Masaryka přednesenou 6. července 1915 v Ženevě při 500. výročí Husova upálení, kterou otevřeně vyhlásil boj habsburské monarchii. Obě přednášky jsou nahrány v podání Rudolfa Pellara. Režie se ujal Josef Protiva.

Na výběru a rozřídění listů se podílela historická společnost VERITAS, která rovněž poskytla pro nahrávku publikaci Sto listů Mistra Jana Husi autora Bohumila Ryby ze své knihovny. Audiokniha je k dispozici pro objednání též na adrese VERITAS uvedené v tiráži Hlasu. Cena 199 Kč (v knihkupectví běžně za 229 Kč).

Křížovka

POMŮCKA: ANYŽ, DZEREN, OSNE	OBVAZOVÉ MATERI- ÁLY	OPERNÍ PÍSEŇ	INIC. HERCE OLIVIERA	NEJVYŠŠÍ KARTA	1. ČÁST TAJENKY		FR. ULICE	SLOVEN. POLNÍ MÍRA	HMYZ ŠKODÍCÍ OVCI	ANGL. JACHTA
BIČÍKOVEC						ČÁSTI OBRAZŮ				
NAHLO- DÁNÍ						MOČOVINA KÓD NOVÉHO ZÉLANDU				
ZN. TITANU			FR. ŘEKA SMĚLÝ					MPZ CHILE HLTAVOST		
ANGL. JIŽ				ZICHOVY INICIÁLY NÁZEV PÍSMENE L (HOV.)			AGLICKÁ ZKRATKA DPH NÁRODNÍ PARK			
	DEFENZIVA	SKUTEČNO (KNIŽNĚ) ANTILOPA							OCTAN	PŘEZDÍVKA REVOLU- CIONÁŘE GUEVARY
ÚSTNÍ VODA					AMERICKÁ DRUŽICE	NEČIS- TOTA KYTY				
ZVUK HMYZU							ANGL. ESO KONEC MODLITBY			
2. ČÁST TAJENKY										HIMALÁJ- SKÁ KRAJINA
DRUH PAPOUŠKA				ŽID ČASOVÁ SPOJKA						
ŽENSKÉ JMÉNO (2. 2.)					AGITAČNÍ LIST					
ČESKÝ MEDAILÉR A ZLATNÍK					STARO- ŘECKÁ POHŘEBNÍ OBĚŤ					

Obsah

Informace Střediska české reformace

*Zprávy ze sídla historické společnosti VERITAS v Telči
a v Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě u Dačic* 2

Konference evropských protestantských muzeí v Torre Pellice (Itálie) 29. 4. až 2. 5. 2010
*XXV. Konference protestantských muzeí,
20. evropské setkání* 3
Evangelické muzeum v Horních Rakousích a další aktivity v této rakouské zemi . . . 4

Valná hromada VERITAS 15. 5. 2010
Zpráva z valné hromady konané 15. května 2010 v Praze 5
*Protestní dopis členů VERITAS shromážděných při valné hromadě
15. 5. 2010 v Praze, adresovaný Synodní radě ČCE a jednateli
nakladatelství Kalich br. Plzákovi* 6

389. výročí popravy 27 představitelů českého stavovského odboje
na Staroměstském náměstí v Praze 21. 6. 2010
Jan Jessenius – lékař a politik 7

15. pracovní soustředění historiků 9. až 16. července 2010
Stručné shrnutí 15. pracovního soustředění historiků v Telči 9
Výstupy hlavního tématu pracovního soustředění historiků 10

Zprávy a oznámení
Lukáš Pražský 10
Zachovaná hvězda ze svatozáře P. Marie 12
O čem mj. jednal výbor VERITAS 15. 5. a 11. 7. 2010 12
Internetové stránky VERITAS v létě 2010 13
Upozornění na nové publikace 14
Křížovka 15

Vydala pro informaci svých členů:

VERITAS – historická společnost pro aktualizaci odkazu české reformace, o. s.

kontaktní adresa:

Sídlíště 1436/17

289 22 LYSÁ NAD LABEM

☎ (+420) 607 645 333

Email: veritas@evangnet.cz

Internet: <http://veritas.evangelnet.cz>

Členské příspěvky (roční minimální výše):

výdělečně činní 300 Kč/nevýdělečně činní, důchodci, studenti 150 Kč

Prodejní cena Hlasu pro nečleny: 20 Kč

Tištěná verze Hlasu: ISSN 1802–1166

On-line verze Hlasu na Internetu: ISSN 1802–1174

bankovní spojení: 160672631/0300

© **VERITAS 2010**

Přílohy protestního dopisu členů VERITAS shromážděných při valné hromadě 15/5/2010 v Praze, adresovaný Synodní radě ČCE a jednateři nakladatelství Kalich br. Plzákovi

Nedomyšlený počín (Zásadní poznámky k publikaci Zdeněk R. Nešpor: *Encyklopedie moderních evangelických a starokatolických kostelů Čech, Moravy a českého Slezska*. Praha 2009.)

Text dopisu je v plném znění uveden na s. 6–7 v Hlase střediska české reformace v Telči a Velké Lhotě u Dačic, č. 15/2010. Pro úsporu místa bylo pro dokumentaci na tomto místě vybráno v bodě 1. jen heslo Slavonice. Dopisy byly samozřejmě odeslány se všemi v textu dopisu zmíněnými opravenými hesly, tj. také s heslem Telč, Velká Lhota u Dačic a Praha Smíchov.

1. Příklad chybného zpracování

Znění hesla SLAVONICE v encyklopedii	Opravené znění hesla SLAVONICE
Město na jihozápadní Moravě v Křižanovské vrchovině, asi 10 km jižně od Dačic, 2.701 obyvatel (2005). Do druhé světové války bylo město téměř úplně německé, v letech 1938–45 bylo v německém záboru. Po válce došlo k odsunu moravských Němců a město bylo z větší části dosídleno z vnitrozemí a českými reemigranty. Pováleční novoosídlenci ve Slavonicích založili kazatelskou stanici sboru ČCE ve Velké Lhotě, jež byla 1. června 1948 prohlášena farním sborem. Ve Slavonicích však sbor sídlil pouze do roku 1965, kdy se jeho sídlo přesunulo do Telče (viz) a v původním sídle zůstala pouze kazatelská stanice. Bohoslužby se v ní v současnosti konají dvakrát měsíčně. Slavonický sbor ještě jako kazatelská stanice získal někdejší židovský obecní dům v Dlouhé ulici, postavený v roce 1895. Modlitebna byla otevřena v bývalé synagoze v prvním patře 14. září 1947 a v dalších prostorách byl umístěn byt faráře. Židovský obecní dům sboru sloužil do jeho přestěhování do Telče, pak byl předán městu a po roce 1967 adaptován na byty; modlitební sál byl při adaptaci zrušen. Kazatelská stanice se nějaký čas scházela v soukromí, ale v roce 1968 koupila menší přízemní domek v Žižkově ulici (č. 221), v němž si upravila modlitebnu. K nově ustavenému sboru byly připojeny kazatelské stanice v Dačicích (zřízená v roce 1895 jako reformovaná a v roce 1906 augsburská, obě sbory ve Velké Lhotě) a v Telči (1904 reformovaná, 1897	Město na jihozápadní Moravě (dnes Jihočeský kraj), asi 10 km jižně od Dačic, 2.701 obyvatel (2005). Do druhé světové války bylo téměř úplně německé, v letech 1938–45 bylo v německém záboru. Po válce došlo k odsunu Němců a město bylo z větší části dosídleno z vnitrozemí a českými reemigranty. Pováleční novoosídlenci ve Slavonicích založili kazatelskou stanici sboru ČCE ve Velké Lhotě, jež byla 1. června 1948 prohlášena farním sborem. <i>K nově ustavenému sboru byly připojeny kazatelské stanice velkolhoteckého sboru v Dačicích a v Telči a kazatelská stanice hornodubenského sboru v Třešti.</i> Slavonický sbor si <i>pronajal</i> někdejší židovský obecní dům v Dlouhé ulici postavený v roce 1895. Modlitebna byla otevřena v bývalé synagoze 14. září 1947. <i>Židovský obecní dům sloužil sboru do roku 1960, kdy po odchodu faráře Žilky přenechala židovská obec dům městu, které neobsazenému pohraničnímu sboru nájem vypovědělo. Administrovaný sbor tak zůstal zcela bez přístřeší, bohoslužby se mohly konat pouze v soukromém domě.</i> <i>V roce 1960 po změně územního uspořádání krajů připadly Slavonice k Jihočeskému kraji, kam nebylo přesunuto z bývalého Jihlavského kraje tabulkové místo pro duchovního ČCE ve Slavonicích. Město přestalo s obsazením Slavonic počítat. Vzhledem k tomu, že tabulkové místo pro duchovního bylo nyní vedeno v Jihomoravském kraji, kam náležela tehdejší kazatelská stanice Telč, vyřešila</i>

Znění hesla SLAVONICE v encyklopedii	Opravené znění hesla SLAVONICE
augsburská, opět spravované sbory ve Velké Lhotě a dále kazatelská stanice v Třešti (založená roku 1914 sborem v Horních Dubenkách). K dalšímu vývoji sboru viz Telč.	<i>se situace tím, že sídlem sboru se roku 1965 stala Telč a Slavonice existovaly dále jako kazatelská stanice. Teprve potom mohl být sbor obsazen, i když i v Telči (viz) měl pouze kostel a žádné další prostory. V roce 1968 koupila kazatelská stanice nyní již řádně obsazeného telčského sboru menší přízemní domek v Žižkově ulici č. 221, v němž si upravila modlitebnu. Bohoslužby se v ní v současnosti konají dvakrát měsíčně. K dalšímu vývoji sboru viz Telč.</i>

Zjevně chybná a matoucí tvrzení v encyklopedii k heslu SLAVONICE:

- Kazatelská stanice nikdy nezískala židovský obecní dům, šlo pouze o pronájem.
- Tento obecní dům sboru nesloužil do jeho přestěhování do Telče, ale již dříve byl z něho městem vystěhován.

2. „Technické“ chyby vyskytující se v publikaci obecně

- Je nutno důsledně uvádět české názvy, nejlépe s převodem v připojeném souhrnném rejstříku.
- Nikde není u objektů uvedeno, zda jsou památkově chráněny.
- Zcela nesystematicky se zachází s termíny jako sbor, kazatelská stanice apod.
- Nelogicky se opakuje tvrzení o vstupu do Českobratrské církve evangelické. Ta vznikla sloučením dosavadních českých církví augsburského (luterského) a reformovaného (helvetského) vyznání; jednotlivé sbory tedy do ní nemohly „vstupovat“.
- Nedůsledně se uvádí lokace, někdy orograficky, někdy odlišně podle míst. Nejvhodnější by zřejmě bylo uvádět vzdálenosti a směr od zvolených známých bodů, a tyto body uvést souhrnně v přehledu.
- Důsledně u všech míst je nutno uvádět srovnatelné údaje týkající se základní tematiky encyklopedie, nikoli nahodilé detaily.
- Chybí důsledná ověřovací korektura současného stavu údajů pro encyklopedii.
- Některá hesla jsou uvedena zcela zbytečně, jako např.: Brandlín, Budiškovice, Dačická Velká Lhota, Radlice.

KALENDÁRIUM (vybraná historická výročí) VERITAS 2011

321 výnosem císaře Constantina I. Velikého neděle prohlášena v římské říši dnem pracovního a úředního klidu

Leden

- 4. 1. 1846 * Jan **Karafiát**, evangelický reformační kazatel a spisovatel, autor světoznámých Broučků
- 14. 1. 1421 kněz Jan **Valenta** a husité z Přelouče, zajatí Janem Městeckým, vhození do kutnohorských šachet
- 17. 1. 356 **sv. Antonín Veliký**, zvaný **Poustevník**, zakladatel poustevnictví
- 30. 1. 1611 vpád Pasovských do Čech

Únor

- 6. 2. 1421 Petr **Hromádka** z Jistebnice upálen v Chrudimi
- 7. 2. 1451 † **Petr z Mladoňovic**, průvodce M. Jana Husa do Kostnice, svědek mučednickovy smrti
- 9. 2. 1881 † Fjodor Michajlovič **Dostojevskij**, ruský spisovatel a filozof
- 15. 2. 1781 † Gotthold Ephraim **Lessing**, německý myslitel a filozof
- 21. 2. 1471 † Jan **Rokycana**, husitský (Římem nikdy nepotvrzený) pražský arcibiskup
- 21. 2. 1521 * Matěj **Červenka**, zvaný latinsky Erythræus či Erythacus, biskup a přední spisovatel Jednoty bratrské

Březen

- 1461 poprvé pronásledována Jednota Bratrská
- 2. 3. 1791 † John **Wesley**, zakladatel metodismu
- 3. 3. 1421 Ulrich **Grünsleder**, kněz v Řezně, upálen pro své husitské smýšlení
- 8. 3. 1561 † Martin **Abdon**, bohoslovec a básník Jednoty bratrské
- 22. 3. 1471 † **Jiří z Poděbrad**, volený český král, král „dvojího lidu“

Duben

- 5. 4. 1861 vyšlo první číslo časopisu Hlasy ze Siona
- 8. 4. 1861 vyhlášen Protestantský patent formálně zrovnoprávňující evangelíky s římskými katolíky v habsburské monarchii
- 21. 4. 1556 příchod prvních 12 jezuitů do Prahy
- 30. 4. 311 konec Diocletianova pronásledování křesťanů

Květen

- 2. 5. 1411 arcibiskup pražský Zbyněk Zajíc z Hazmburka vyhlásil nad Prahou interdikt z důvodu pobytu a působení Mistra Jana Husa (tč. v klatbě) ve městě
- 3. 5. 1561 † Nikolaus **Herman**, evangelický duchovní básník (?† 15. 5. 1561)
- 24. 5. 1391 založení Betlémské kaple v Praze
- 30. 5. 1416 v Kostnici upálen Mistr **Jeroným Pražský**, Husův přítel a žák

Červen

- 7. 6. 1561 dokončen Šamotulský kancionál
- 15. 6. 1361 † Johanes **Tauler**, německý mystik a kazatel
- 21. 6. 1621 poprava 27 představitelů českého stavovského povstání na Staroměstském náměstí v Praze

Červenec

- 6. 7. 1415 † Mistr Jan **Hus** v Kostnici (upálen)
- 10. 7. 1781 dvorská kancelář ve Vídni povolila číst Bibli každému a zakázala ji zabavovat (předzvěst tolerančního patentu)
- 25. 7. 1471 † Tomáš **Kempenský**, autor spisu Následování Krista, hnutí Devotio moderna
- 31. 7. 1546 vydán mandát císaře Ferdinanda I. habsburského proti nekatolickým stavům
- 31. 7. 1556 † **sv. Ignác z Loyoly**, zakladatel jezuitského řádu

Srpen

- 12. 8. 1551 † Paulus **Speratus**, luterský kazatel
- 14. 8. 1431 bitva u Domažlic, pátá křížová výprava proti české zemi rozehnána zpěvem
- 23. 8. 1851 * Alois **Jirásek**, český spisovatel
- 28. 8. 1551 * Václav **Budovec z Budova**, český politik, ochránce Jednoty bratrské, popraven 21. 6. 1621 na Staroměstském náměstí v Praze

Září

- 5. 9. 1936 † Emil **Dlouhý-Pokorný**, představitel Katolické moderny, jeden ze zakladatelů ČČS(H)
- 16. 9. 921 umučena **sv. Ludmila**, babička sv. Václava, česká patronka
- 22. 9. 1811 * Michal Miroslav **Hodža**, evangelický básník, farář, politik, slovenský národní buditel

Říjen

- 5. 10. 1781 * Bernard **Bolzano**, josefinista a filozof
- 11. 10. 1531 † Ulrich **Zwingli**, kněz, švýcarský reformátor (padl v bitvě u Kappelu jako polní kněz)
- 13. 10. 1781 vyhlášen toleranční patent, umožňující existenci evangelických sborů AV a HV
- 24. 10. 1861 † Václav **Krolmus**, kněz, milovník české historie a husitství, překladatel liturgie do češtiny
- 28. 10. 1421 pro husitské smýšlení upálení husité znojemský měšťan Vierdung, jeho syn Jan a mučedníci martínkovští
- 31. 10. 1517 světový den reformace (Martin Luther v tento den vyvěsil na dveře kostela ve Wittenbergu svých 95 tezí)
- 31. 10. 1821 * Karel **Havlíček Borovský**, český novinář a básník

Listopad

- 5. 11. 1611 † Petr **Vok z Rožmberka**, ochránce Jednoty bratrské
- 8. 11. 1620 bitva na Bílé hoře
- 11. 11. 1821 * Fjodor Michajlovič **Dostojevskij**, ruský spisovatel a filozof
- 24. 11. 1571 † Jan **Blahoslav**, překladatel Nového zákona, pedagog a biskup Jednoty bratrské
- 25. 11. 1531 † Johann **Oekodolamp**, švýcarský náboženský reformátor

Prosinec

- 21. 12. 1781 první evangelický pastor AV Jan Hrdlička po tolerančním patentu přišel na Moravu a vykonal na Vsetíně bohoslužby
- 26. 12. 1431 † **Konrád z Vechty**, arcibiskup pražský, akceptoval čtyři artikuly pražské a byl za to exkomunikován